

A századforduló korában reálisnak látszott a korszerű világítás bevezetése, bármennyire hozzátartozott még a város képéhez a lámpagyújtogató bácsi, aki esténként létrával járta a várost és a különböző helyeken felállított körülbelül 80 utcai petróleumlámpát meggyújtotta, majd hajnalban sorra eloltotta.

Amikor telihold volt, a városi szabályrendelet értelmében nem volt szabad éjjel világítani. 1899-ben kezdett el foglalkozni a képviselő-testület a gázvilágítás gondolatával. Pályázatot hirdettek, melyre sorra érkeztek az ország különböző részéről a részvénytársaságok és magánvállalkozók ajánlatai, részletes költségvetései, tervrajzai. A gázvilágítás híveivel szemben néhány év múlva felülkerekedtek a villanyvilágítás hívei. Az 1910. március 2-i képviselő-testületi közgyűlés „... 25 szavazattal kilenccel szemben kimondja a villamosvilágítási rendszer bevezetését”.

A korabeli anekdoták szerint a képviselő-testület tagjainak egy része azonban mindenféle modern világítási módot ellenezett: „... nálunk minden tisztességes polgár este kilenckor már otthon van. Addig jó a kézilámpa is. Kilenc után már csak a lumpok tekeregnek házon kívül. Olyanoknak meg nem világítunk!”

Az idézett anekdota realitását igazolja a Szentendre című lap 1912. január 21-i száma: „A villám-világítási bizottság elnöke egybehívta a képviselőtestület tagjait, de az értekezleten senki sem jelent meg. Holott a villám-világítás kérdésének megoldása sürgős érdeke a városnak. Nem azért, mintha a villámvilágításnál fényárban fognának úszni a mostani sötét utcák — talán jobb is, ha sötétségben maradnak — de mert a város fejlesztését valahol csak meg kell kezdeni. Erre pedig legalkalmasabbnak látszik a villám-világítás bevezetése, mert ez a legkönnyebben megoldható, legjobban előkészített kérdés és mert a közönség is leginkább ezt kívánja. De a közönség kívánsága ne csak a hatóságokat serkentse, hanem a képviselőtestületi tagokat is kötelességeik pontosabb teljesítésére buzdítsa.”

A képviselő-testület 1912. február 4-i ülésén Ábrányi Emil, az országos megbecsülésnek örvendő szentendrei költő tüzes hangú szónoklatában szállt síkra a villanyvilágítás mellett, azonban nem sikerült a városatyákat kellően tűzbe hoznia: „A villanyvilágítás kérdése Szentendrén holtpontra jutott. Három napon át tárgyaltak, s a negyediken, amikor szavazni kellett volna, nem volt határozatképes 'a képviselőtestület' — olvashatjuk a Szentendre 1912. március 3-i számában. Végül is csak a Horthy-korszakban kapott villanyt Szentendre.

(G. SIN EDIT: SZENTENDRE A XIX—XX. SZÁZAD FORDULÓJÁN (1890—1914))